

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА
ТА АРХІТЕКТУРИ»

КАФЕДРА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**«Дії населення щодо попередження
терористичних актів»**

Дніпропетровськ - 2012

Методичні вказівки «Дії населення щодо попередження терористичних актів» / Укладачі: Пушнін Л.П., Капленко Г.Г., Шаранова Ю.Г. - Дніпропетровськ: ПДАБА, 2012. - 27 с.

У методичних вказівках викладена загальна характеристика сучасного тероризму, способи захисту і правила дії в умовах здійснення теракту. Дані деякі рекомендації для керівників освітніх закладів з організації антитерористичного захисту співробітників і студентів.

Призначені для проведення занять зі студентами та зі співробітниками академії за планом штабу цивільного захисту.

Укладачі: Пушнін Л.П., доцент каф. БЖД ПДАБА
Капленко Г.Г., к.т.н., доцент
каф. БЖД ПДАБА
Шаранова Ю.Г., асистент каф. БЖД ПДАБА

Рецензент Кравчук А.М., доц. кафедри
безпеки життєдіяльності
Дніпропетровського державного
аграрного університету

Відповідальний
за випуск Беліков А.С., д.т.н., професор
зав. каф. БЖД ПДАБА

Затверджено на засіданні кафедри
безпеки життєдіяльності
Протокол №18 від 14.05.2012 р.
зав. каф. БЖД Беліков А.С.

Затверджено на засіданні
методичної ради ПДАБА
Протокол №7(81) від 30.05.2012 р.

ЗМІСТ

1. ТЕРОРИЗМ – ЗАГРОЗА ЛЮДСТВУ	5
1.1. Характеристика сучасного тероризму	5
1.2. Види тероризму	8
2. ЗАСОБИ І СПОСОБИ ЗДІЙСНЕННЯ ТЕРОРИЗМУ	10
2.1. Тероризм, що здійснюється із застосуванням вибухових пристроїв	10
2.2. Тероризм, що здійснюється з використанням хімічно небезпечних речовин	13
2.3. Тероризм, що здійснюється з використанням телефонного каналу зв'язку	14
3. ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТЕРОРИСТИЧНИХ АКЦІЙ	15
3.1. Загальні положення	15
3.2. Забезпечення безпеки при загрозі здійснення теракту	17
3.3. При надходженні загрози теракту в письмовому вигляді	18
3.4. При виявленні підозрілих речей у поштових відправленнях	18
3.5. У випадку виявлення вибухових пристроїв, вибухонебезпечних предметів	19
3.6. Захоплення у заручники	20
3.7. Якщо ви опинилися під завалом	21
3.8. Заходи особистої безпеки	22
3.9. Забезпечення безпеки під час громадських заворушень	24
4. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОГО ЗАХИСТУ ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ	25
4.1. Рекомендації для керівника освітнього закладу	25
4.2. Функції постійно діючого органу управління у сфері антитерористичної діяльності освітнього закладу	26
4.3. Рекомендації керівнику при отриманні загрози про вибух	26
4.4. При виявленні предмета, схожого на вибухонебезпечний	27
4.5. Памятка персоналу освітнього закладу з попередження терористичних актів	27
Література	27

Спеціальні й термінові виклики

Служба	Телефон
Пожежна охорона	101
Міліція	102
Швидка медична допомога	103
Аварійна газова служба	104, 36-85-24
Служба рятування	112
Лікарня швидкої допомоги:	
Головний лікар	374-16-11
Заступник головного лікаря	374-16-03
Черговий лікар	726-41-35
Черговий ДУМВС України у Дніпропетровській області	745-41-98 744-34-96
Черговий Військової служби правопорядку	47-31-07
Черговий пункту управління цивільного захисту в області	745-02-22
Черговий Міського управління ДУ МНС України в Дніпропетровській області	745-98-15 745-98-16 745-98-17 745-98-18

1. ТЕРОРИЗМ – ЗАГРОЗА ЛЮДСТВУ

1.1. Характеристика сучасного тероризму

Поряд з надзвичайними ситуаціями природного і техногенного характеру, які частіше виникають від випадкового збігу обставин, людство періодично переживає трагедії, викликані навмисними, цілеспрямованими діями людей. Ці дії, завжди пов'язані з насиллям, отримали назву тероризм.

Поняття «тероризм» утворилося від латинського слова «terror» - страх, жах.

Тероризм – це насилля або гроза його застосування відносно фізичних осіб або організацій, а також знищення (пошкодження) або загроза знищення (пошкодження) майна та інших матеріальних об'єктів, що створюють небезпеку гібелі людей, спричинення значного майнового збитку або настання інших суспільно небезпечних наслідків, що здійснюються з метою порушення громадської безпеки, залякування населення або надання впливу на прийняті органами влади рішень, вигідних терористам.

Взагалі, тероризм – це злочин, завжди навмисний. При цьому намірна тероризм відрізняється від наміру на вбивство, розбій, грабїж і т.інш. Якщо, наприклад, у випадку вбивства або пограбування є дві сторони – злочинник і жертва, то в акті тероризму є і третя сторона – органи влади або громадськість, до якої апелює терористична організація або терорист.

Історія показує, що насилля, яке викликає тривогу, жах і стан безпорадності, на жаль, є невід'ємним атрибутом суспільного життя. Форми проявлення його надзвичайно різноманітні: від загроз і примушення до знищення людей. Страх перед насиллям є потужним засобом, яким нерідко користуються не лише окремі особи, але й угруповання, партії, народи і навіть держава в цілому.

Тероризм – це подія, в якій завжди приймають участь три взаємопов'язані групи:

- терористи;
- жертви;
- цільова група.

Носіями (суб'єктами) сучасного тероризму виступають політичні організації, раптово виникаючі екстреміські угруповання, окремі особи, що заперечують легальну опозиційну діяльність, а також кримінальні структури особи, що борються за розділ і переділ сфер свого впливу. Однак в сучасних умовах тероризм в любых його формах набуває політичного звучання, оскільки він:

- підриває систему державної влади;
- криміналізує суспільство;
- здійснює негативний морально-психологічний вплив на населення.

Сучасний тероризм відрізняється різноманіттям терористичних засобів і методів. Це захоплення повітряного транспорту, вибухи в місцях масового скопичення людей, викрадення, вбивства, загрози, отруєння та інші акції, жертвами яких нерідко стають зовсім випадкові люди.

Акти терору, що сіють серед населення страх, невпевненість в завтрашньому дні, безініціативність, подавленість і т.п. повинні, за задумкою їх організаторів, примушувати органи влади або окремих керівників виконувати певні вимоги терористів. В більшості це політичні, рідше – економічні вимоги.

Основні цілі терористичних акцій:

- дестабілізація державної влади;
- вимагання;
- нанесення економічного збитку;
- усунення суперників;
- релігійний фанатизм.

Зміст тероризму показано в таблиці 1.

Жертви

В якості жертв терористи часто обирають мирних жителів, атакують економічні об'єкти. При цьому деякі теракти мають вузько спрямований характер вибору жертв (тільки вбивство), інші – більш широкий спектр (руйнування будівель, загибель людей, знедоленість безталання залишилися в живих).

Жертви терористів можуть і не цікавити. Вони не мета, а лише засіб. Їх дії спрямовані на досягнення своїх інтересів (політичних, релігійних, кримінальних та інш.) шляхом притягнення громадської уваги, залякування населення і представників влади, пропаганди своїх політичних, релігійних та інших поглядів.

При цьому проявляється байдужість до жертв, що веде до особливої жорстокості, масової гибелі невинних, випадкових людей.

Цільова група

Це ті особи, проти яких спрямована (націлена) в кінцевому підсумку акція терору, і найчастіше це правителі держав, керівний склад структур влади та економічних об'єктів, власники матеріальних засобів і т.п.

1.2. Види тероризму

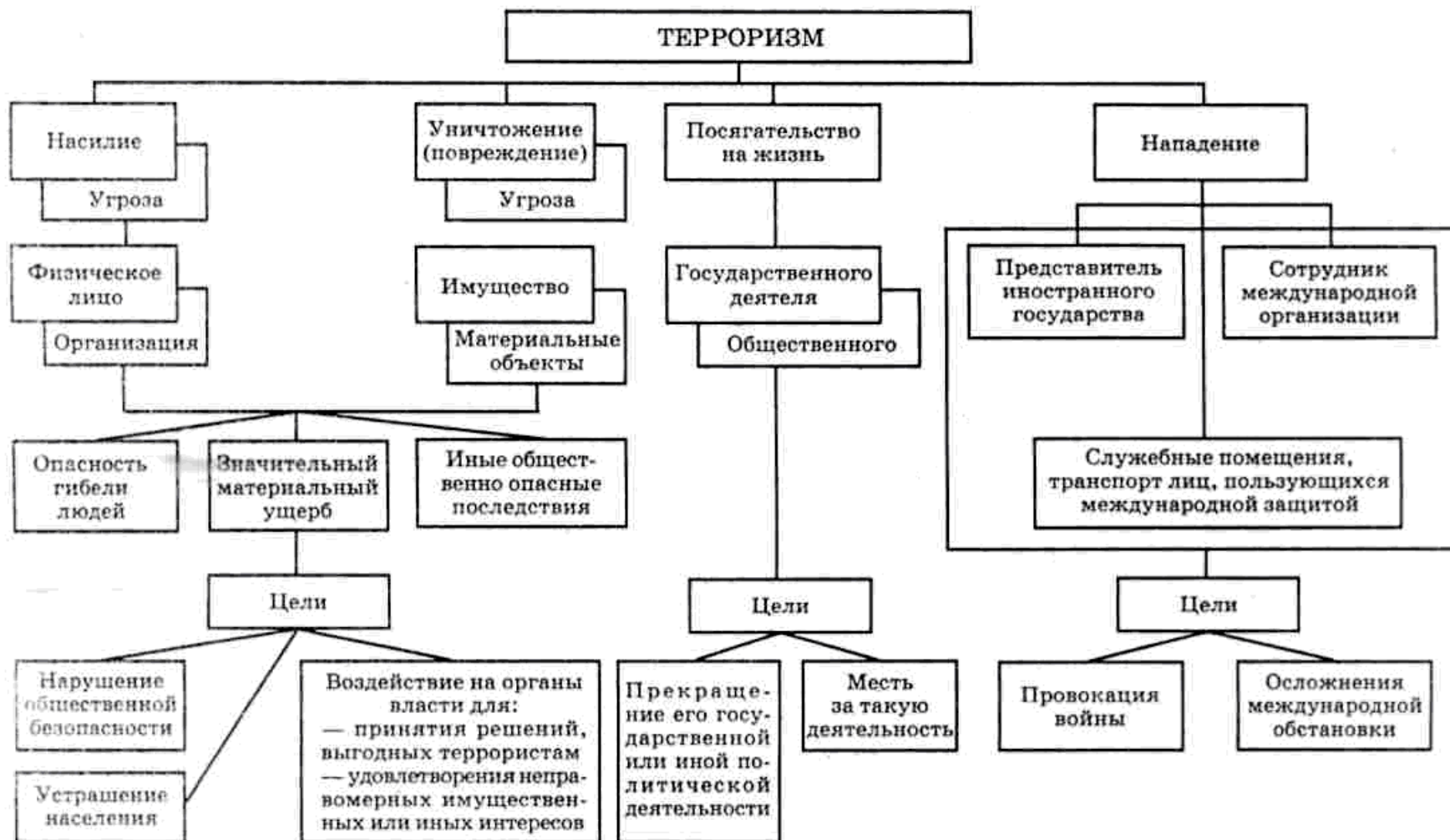
Зараз існує декілька видів тероризму:

- *державний* – пов'язаний зі спробами знищення голів іноземних держав та інших політичних діячів; з акціями, спрямованими на повалення уряду закордонних країн або грубий вплив на їх внутрішні справи; створення паніки серед населення іноземних держав та інш.;

-

Содержание терроризма

Таблица 1

- *політичний* – із задачею досягнення політичних, соціальних або економічних змін всередині тієї чи іншої держави, а також підірвання міждержавних відносин, міжнародного правопорядку;

- *націоналістичний* (або, як його ще називають, національний, етнічний або сепаратичний) – переслідує мету розв'язання національного питання;

- *релігійний* – обумовлений спробами озброєних угруповань, що використовують ту чи іншу релігію, вести боротьбу проти держави, де панує інша релігія або інший релігійний напрям, а також проявлення викривлених форм релігії, зосереджених на здійсненні будь-яких великомасштабних актів покарання проти мирних громадян, при цьому уявлені нагороди виконавці сподіваються отримати в іншому світі;

- *кримінальний* – формується на основі якого-небудь злочинного бізнесу (наркобізнес, незаконна торгівля зброєю, торгівля людьми, контрабанда і т.д.) з метою створення хаосу і напруги, коли найбільш вірогідне отримання надприбутків;

- *екологічний* – реалізують угруповання, що виступають за допомогою насильницьких методів проти науково-технічного прогресу, забруднення навколишнього середовища, вбивства тварин, будівництва ядерних об'єктів;

- *інформаційний, психологічний та комп'ютерний* – за відсутності систематичної протидії сприяє поширенню і закріпленню в масовій свідомості ідеї застосування насильства як вискоєфективного і допустимого засобу досягнення мети.

В цілому любому виду тероризму як дії властиві характерні відмінні ознаки:

- тероризм спричиняє загальну небезпеку, яка виникає в результаті здійснення загальнонебезпечних дій або загрозу таким;

- публічний характер виконання;

- навмисне створення обстановки страху, пригнічення, напруження.

- при здійсненні теракту загальнонебезпечно насилля застосовується у відношенні одних осіб або майна, а психологічний вплив шляхом створення атмосфери страху впливає на інших осіб;

- насилля не у відношенні представників влади, а проти мирних беззахисних людей, які не мають відношення до «адресата» терору, з обов'язковою демонстрацією катастрофічних результатів терору через засоби масової інформації загальній думці – і лише через неї, як через передавальний механізм – лідерам, державним і громадсько-політичним і економічним структурам;

- тероризм перетворився у досить прибутковий бізнес глобального масштабу з розвиненим «ринком праці» (найманці) і прикладанням капіталу (постачання зброї, наркоторговля та інш.)

Терористична діяльність включає в себе:

- організацію, планування, підготовку, фінансування і реалізацію теракту;
- підбурювання до теракту;
- організацію незаконного озброєного формування, організованої групи для реалізації теракту, а також участь в такій структурі;
- вербування, озброєння, навчання та використання терористів;
- інформаційна або інша допомога в плануванні, підготовці або реалізації теракту;
- пропаганду ідей тероризму, розповсюдження матеріалів або інформації, що закликає до здійснення терористичної діяльності.

Основними тенденціями сучасного тероризму є:

- збільшення кількості терористичних актів і постраждалих від них осіб;
- розширення географії тероризму, інтернаціональний характер терористичних організацій, використання міжнародними терористичними організаціями етнорелігійного фактору;
- посилення взаємного впливу різних внутрішніх і зовнішніх соціальних, політичних, економічних та інших факторів на існування і поширення тероризму;
- підвищення рівня організованості терористичної діяльності, створення великих терористичних формувань з розвинутою інфраструктурою;
- посилення взаємозв'язку тероризму та організованої злочинності, в тому числі транснаціональною;
- підвищення рівня фінансування терористичної діяльності та матеріально-технічної оснащеності терористичних організацій;
- прагнення суб'єктів терористичної діяльності заволодіти зброєю масового ураження;
- спроби використання тероризму як інструменту втручання у внутрішні справи держав;
- розробка нових і вдосконалення існуючих форм і методів терористичної діяльності, спрямованих на збільшення масштабів наслідків терористичних актів та кількості постраждалих.

2. ЗАСОБИ І СПОСОБИ ЗДІЙСНЕННЯ ТЕРОРУ

Стрімкий прогрес науки і техніки, поряд з благом, несе в собі і зло, надаючи можливість зловмисникам обернути досягнення людства проти нього самого. Так, наприклад, якщо раніше основним озброєнням терористів були ручні бомби і однозарядні пістолети, то тепер для проведення терактів може використовуватися весь арсенал засобів, винайдених людством – холодна і вогнепальна зброя, вибухові і хімічні

отруйні речовини, біологічні агенти, радіоактивні речовини і ядерні заряди, випромінювачі електромагнітних імпульсів, широко поширені засоби зв'язку (пошта, телефон, комп'ютер) і багато іншого.

Найбільш поширеними засобами ведення терористичної діяльності в даний час є вибухові пристрої, застосування яких веде до загибелі людей або заподіює значний матеріальний збиток, а також різні канали зв'язку (пошта, а найчастіше – телефон), за допомогою яких злочинці передають загрози насильства чи фізичної розправи.

2.1. Тероризм, що здійснюється із застосуванням вибухових пристроїв

При проведенні терористичних актів в більшості випадків застосовуються пристрої, що отримали назву вибухонебезпечних предметів.

В загальному вигляді вибухонебезпечний предмет (ВНП) – це пристрій або речовина, здатні за певних умов (наявність джерела ініціювання, збудження тощо) швидко виділяти хімічну, електромагнітну, механічну та інші види енергії.

ВНП поділяються на штатні і саморобні. До штатних відносять вибухові пристрої, виготовлені в промислових умовах і застосовувані в армії, правоохоронних органах або промисловості.

Штатні ВНП мають характерний зовнішній вигляд, в основному добре відомий населенню за телепередачами, книжками, особистого досвіду служби в армії тощо (рис. 2). За зовнішнім обрисом більшість з них мають головну (конусну, кулясту або циліндричну), середню хвостову частину (у авіабомб, ракет і мінометних мін ще є стабілізатор – лопаті для кращої орієнтації в польоті). Головна частина, як правило, оснащена детонатором.

У місцях бойових дій нерідко ще виявляються авіабомби, артилерійські снаряди, мінометні, протитанкові і протипіхотні міни, ручні гранати та інші ВНП. Хоча і проводилося в широкому масштабі суцільне розмінування місцевості, но вдалося виявити далеко не всі ВНП. Згодом частина їх виходить на поверхню в результаті господарської діяльності людини і впливу сил природи. Встановлено, що боєприпаси, які знаходяться в товщі землі піднімаються на її поверхню зі швидкістю близько 2 сантиметрів на рік. Під впливом зміни температур і атмосферних опадів в снарядах, мінах, авіабомбах та інших ВНП, що пролежали тривалий час в землі, відбулися зміни, у зв'язку з чим вибухонебезпечні предмети представляють велику небезпеку для жителів даних районів, грибників, садоводів.

Саморобні ВНП – це вибухові пристрої, виготовлені кустарно, а також дороблені штатні ВНП.

Рис. 2. Штатні вибухонебезпечні предмети

Саморобні ВВП (рис. 3) відрізняються величезною різноманітністю типів вибухової речовини і запобіжно-виконавчих механізмів, форми, ваги, радіусу ураження, порядку спрацьовування і т.д. і т.п. Їх особливістю є непередбачуваність прогнозування моменту і порядку спрацьовування вибухового пристрою, а також потужність вибуху.

В якості вибухової речовини в саморобних ВВП використовуються тверді, пластичні, гранульовані та порошкоподібні речовини, різні види пороху, рідини і різноманітні суміші як промислово, так і кустарно виготовлені.

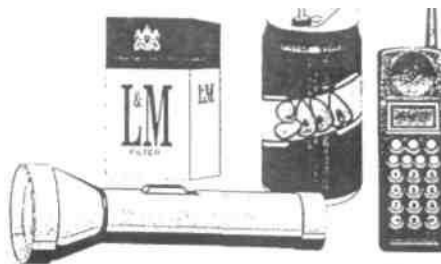

Рис. 3. Саморобні вибухонебезпечні предмети

Як запобіжно-виконавчі пристрої використовуються штатні, а частіше – саморобні пристрої всіляких, вельми хитромудрих видів:

- хімічні;
- механічні;
- електромеханічні;
- радіоелектронні.

Наявність таких пристроїв забезпечує підрив заряду при отриманні радіосигналу в заданий час, при спробі відкрити або пересунути (підняти) і навіть при легкому струсі корпусу від звуку наближаючих кроків.

Саморобні ВВП терористи часто маскують під цілком безобідні предмети (металеві банки з-під пива, «Пепсі-коли», карманні ліхтарики, відеокасети, транзисторні приймачі та багато іншого), начиняючи їх вибуховими речовинами.

Демаскуючі ознаки ВВП

Ознаками, що дозволяють інколи виявити саморобні вибухонебезпечні предмети, є:

- бенаглядні предмети або предмети, не характерні для навколишнього середовища;
- наявність в конструкції штатних боєприпасів;
- елементи, залишки матеріалів, не характерні для даного предмета або місцевості;
- ознаки горіння;
- звук роботи годинникового механізму;
- запах горючих речовин;
- наявність у предмета пристрою, що нагадує радіоантену;
- натягнуті дрiт, шнур;
- ділянки свіжовикопаної або засохлої землі (на дачі), що кидаються в око;
- сліди ремонту, ділянки стіни з порушеним забарвленням (у квартирі).

Для проведення терактів в ряді випадків використовуються радіокеровані фугаси, які приводить в дію терорист-спостерігач з безпечної для нього відстані.

Для проведення масових терористичних актів із загибеллю людей і сильних руйнувань може застосовуватися мінування автомобілів (легкових або вантажних) вибуховими речовинами, застосовуваними при проведенні підривних робіт. До того ж для вибухів в місцях скопичення людей терористи можуть використовувати смертників (камікадзе). В цьому випадку гине й сам терорист-виконавець.

Уражаюча дія ВВП

Уражаюча дія ВВП в основному полягає у впливі повітряної ударної хвилі тауламків.

Ударна хвиля від вибуху вражає людей, техніку й елементи споруд (будівель) в залежності від ваги вибухової речовини, властивостей корпусу ВВП, відстані до місця вибуху, геометричної форми і матеріалу будівлі, рельєфу місцевості, а також ряду інших факторів. Слід мати на увазі, що вузькі проходи міст, населених пунктів (вулиці, двори, коридори т.п.) або просіки в лісі, проходи в ущелинах і горах значно підсилюють уражаючу дію ударної хвилі. У той же час необхідно знати, що різні перепони

(густий ліс, парк, пагорб, міцна стіна, споруда, земляний вал і т.п.) зменшують ударну дію повітряної хвилі.

Уламки, що розлітаються під час вибуху, викликають ураження людей, техніки та пошкодження елементів споруд (будівель) в залежності від потужності вибуху, виду підриву ВВП, наявності осколків в складі ВВП, рельєфа місцевості, а також ряду інших факторів. Як правило, радіуси ураження людей осколками значно перевершують радіуси ураження вибуховою хвилею.

2.2. Тероризм, що здійснюється з використанням хімічно небезпечних речовин

При здійсненні терористичних акцій із застосуванням хімічно небезпечних речовин найбільш ймовірно використання таких отруйних речовин (ОР), які можна виготовити у виробничих і лабораторних умовах, які зручні в зберіганні та доставці до місця злочину, легко приводяться в робочий стан і т. п. Такі речовини, як правило, здійснюють інгаляційний (через органи дихання і слизові оболонки) або шкірно-резорбтивний (через шкіру) вплив на живі організми. Не виключене застосування бойових ОР.

Застосування терористами ОР можливе як на відкритій місцевості, так і в закритих приміщеннях – в місцях масового скупчення людей. Першими ознаками застосування ОР є:

- раптове погіршення самопочуття груп поруч розташованих людей (біль і різь в очах, кашель, слъзо-і слинотеча, задуха, сильний головний біль, запаморочення, втрата свідомості тощо);
- масові крики про допомогу, паніка, втеча;
- не характерні для даного місця сторонні запахи;
- поява не характерних для даного місця крапель, диму, туману.

Особи, які вчинили протиправні дії з проведення терористичних актів із застосуванням ОР, несуть відповідальність згідно з чинним законодавством України.

2.3. Тероризм, що здійснюється з використанням телефонного каналу зв'язку

Одним з поширених в даний час видів терористичних акцій є загроза по телефону. При цьому злочинець телефонує в заздалегідь обрану установу, організацію, об'єкт, приміщення і повідомляє про закладену бомбу або оголошує про майбутній вибух, попереджує про те, скільки часу залишилося до спрацьовування вибухового пристрою і т.п. Як правило, телефонні дзвінки такого роду є анонімними, тобто зловмисник не називає свого імені і не повідомляє, чому і з якою метою він задумав зробити цей вибух. Одержувачем інформації про анонімну загрозу є особа, яка першою зняла слухавку. Найчастіше це секретар директора або диспетчер, тобто особа, функціональним обов'язком якого є відповідати на вхідні телефонні

дзвінки. Повідомлення зазвичай буває лаконічним, оскільки зловмисник поспішає покласти трубку, але, в той же час, він повинен переконатися, що його повідомлення прийняте в точності.

Отримавши інформацію про загрозу теракту, секретар (диспетчер), як правило, діє інтуїтивно, під впливом емоцій та інстинкту самозбереження, або керується особистими уявленнями про необхідні дії. У ряді випадків такі дії є неправильними і викликають паніку, що тягне за собою часом досить серйозні наслідки, чого якраз і добивається терорист.

Слід мати на увазі, що безрозсудне виконання загроз терористів з великою ймовірністю призводить до тяжких наслідків, яких можна було б уникнути при розумних, усвідомлених діях.

Внаслідок того, що обстановка на об'єкті, як внутрішня, так ізовнішня, час від часу змінюється, такий аналіз слід проводити регулярно.

Зараз, як кажуть, популярними є телефонні та письмові загрози, які надходять в освітні установи від учнів цих установ. Деякі засоби масової інформації некомпетентно підносять подібні події як дитячі «пустощі», «несвідому поведінку» або «перехідний вік». Слід мати на увазі, що загроза знищення або пошкодження майна, що тягне небезпеку загибелі людей, є злочином і карається відповідно до Кримінального кодексу). При визначенні ступеня відповідальності винних осіб не має значення, чи був насправді вибуховий пристрій і які цілі переслідував зловмисник. **Завідомо неправдиве повідомлення про терористичний акт також є злочином і карається відповідно до Кримінального кодексу.**

Боротьба з тероризмом такого роду швидко вдосконалюється. Сучасні технічні засоби дозволяють ідентифікувати аноніма за спектром голосу, забезпечуючи тим самим виконання одного з основних принципів боротьби з тероризмом – неминуче покарання за терористичну діяльність в будь-якій формі.

3. ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТЕРОРИСТИЧНИХ АКЦІЙ

3.1. Загальні положення

Мирне населення, як правило, не має спеціальних знань, умінь і спорядження для конкретної боротьби з терористами. Для цих цілей існують особливі підрозділи. Однак люди мають такі унікальні властивості, якими не може похвастатися жодна спецслужба світу, а саме:

- знанням зовнішнього вигляду, а часто і прізвище, ім'я та по батькові багатьох сусідів, їх родичів, друзів і знайомих;
- знанням продавців близько розташованих магазинів, кіосків і лотків;
- двірників, листонош та інших посадових осіб свого кварталу, вулиці або двору;

- всюдисущі володарі собак і кішок, вигулюючи або розшукуючи своїх вихованців, вдень і вночі «обнишпорюють» навколишні двори;

- інваліди і хворі, позбавлені можливості пересуватися, іноді годинами дивляться з вікон на вулицю, запам'ятовуючи все, що відбувається там до найменших дрібниць;

- допитливі пенсіонери, прогулюючись по свіжому повітрю, детально обговорюють всі новини свого двору: До кого прийшли? Що привезли? Куди вивантажили?

- серед мешканців немало і справжніх професіоналів (співробітники спецслужб, військовослужбовці, військові пенсіонери, психологи тощо), які мають особистий досвід не тільки в розпізнаванні злочинних намірів зловмисників, але і в боротьбі з ними.

Все це разом узятє, кажучи мовою професіоналів, є потенційною системою спостереження в місцях проживання людей. Завдання полягає тільки в тому, щоб інформацію своєчасно передати правоохоронним органам. **Наше повідомлення, навіть малозначне на перший погляд, може запобігти терористичному акту і врятувати життя багатьох людей, а в першу чергу – своє.**

Серед нас не повинно бути байдужих до подій – чи вмагазині, метро або власному під'їзді. Життя дається людині один раз, тому не можна безтурботно споглядати, коли хто-небудь намагається його унас забрати. **Зупиніть зловмисника своїм повідомленням до того, як він зробить непоправне.** У ряді випадків ми самі сприяємо злочинцеві у виборі об'єкта теракту:

- постійно відкриті двері підвалів, горищ і парадних, захаращені та неосвітлені сходові клітини;

- безпечність при відкриванні дверей квартири незнайомим людям, уявним сантехнікам та листоношам;

- довірливість у передачі листів, квітів і посилок від сторонніх людей;

- байдужість до подій в орендованій квартирі нашого під'їзду, в підвалі нашого будинку;

- діти, які гуляють без нагляду, в темний час доби або далеко від дому;

- маса інших прикладів злочинної байдужості по відношенню до самих себе, які можуть призвести до трагедії. Будьте пильні! Зловмисник може знаходитися поряд з вами.

Події не трапляються там, де з ними борються до того, як вони відбулися. Не будьте тільки пасивними спостерігачами. Допоможіть іншим зрозуміти важливість цієї проблеми. Обговоріть в родині, з родичами і друзями необхідність і можливість попередження терактів. Розтлумачте тугодумам, що зловмисника в ряді випадків можна визначити задовго до

того, як він встигне зробити задумане. Навчіть своїх дітей суворо дотримуватися елементарних правил безпеки:

- не розмовляти на вулиці з незнайомими людьми;
- не приймати від них жодних подарунків або передач;
- не відкривати двері квартири нікому, крім батьків і близьких родичів;
- не заходити у відкриті підвали, технічні будівлі і т.п.;
- не торкатися до знайдених на вулиці безхозних іграшок та інших предметів

Навчіть своїх дітей:

- відмовлятися від спокусливих пропозицій незнайомців, наприклад, покататися на шикарній машині;
- опиратися, кричати і кликати на допомогу у відповідь на примус у будь-якій формі;
- розпізнавати зло в будь-якій формі і дзвонити при небезпеці сусідам і в міліцію.

Одним з дієвих заходів підвищення особистої безпеки є створення колективних систем безпеки:

- подружіться з сусідами і домовтеся про взаємовиручку, наприклад, про спільний нагляд за залишеними квартирами, за дітьми, які гуляють та ін.;
- обговоріть способи передачі сигналу тривоги (стукіт у стіну, по батареї ...), порядок дій при отриманні такого сигналу;
- зберіться всім під'їздом або будинком, установіть при вході залізні двері з надійним замком і домофоном;
- вимагайте надійного закриття на замки дверей підвалів та інших приміщень. Це Ваш будинок – і Ви тут господар.

Таким чином, населення, під яким найчастіше розуміють пасивну масу розрізнених людей, що живуть за своїми суто особистими інтересами, насправді виявляється колективом, об'єднаним найважливішою спільністю мети – мир, спокій, життя.

Населення – це не безлика юрба,

- це ми з вами;
- це величезна сила, здатна запобігти тероризму.

3.2. Забезпечення безпеки при загрозі здійснення теракту

При надходженні загрози теракту телефоном керівнику, секретарю, диспетчеру необхідно:

1. Бути ввічливим, витриманим, не переривати мовця.
2. Включити звукозаписну апаратуру, зрозуміти звуковий фон (шум, авто, потяги, звуки телевізора, радіо, їх зміст, голос).
3. Обов'язково зафіксувати точний час початку розмови та її тривалість.

4. Якщо можливо в процесі розмови – повідомити керівнику.
5. Постарайтеся домогтися від того, хто телефонує максимально можливого проміжку часу для прийняття рішення.
6. Запропонувати повторити свої вимоги, задати уточнюючі питання, повторити основні моменти бесіди, сказати, що його вимоги будуть передані адміністрації.
7. Записати визначений номер телефону.
8. Якщо автоматичного визначника номеру (АВН) немає, не вішайте трубку, покладіть поруч, з іншого телефону зателефонуйте на вузол зв'язку (ВЗ) з проханням встановити номер телефону, звідки дзвонили, касету замінити.
9. При відсутності керівника повідомити в правоохоронні органи.
10. Про загрозу повідомити особам, кому про це необхідно знати відповідно до інструкції, щоб виключити паніку і непрофесійні дії.
11. В контрольний лист спостереження під диктовку записати всі вимоги.

Контрольний лист спостереження

1. Під час розмови визначити:
 - *вік*— підліток, молодий, середній, похилий;
 - *стать* – чоловік, жінка;
 - *голос*— гучний, тихий, низький, високий;
 - *темп мови*— швидка, повільна;
 - *вимова*— виразна, спотворена, з заїканням, з акцентом, діалектом;
 - *манера мови*— розв'язна, з глузуванням, спонукальна;
 - *спробу змінити тембр*;
 - *психологічний стан*: порушений, млявий, спокійний, неадекватний.
2. Встановити міцний контакт і отримати відповіді на питання:
 - куди, кому, за яким телефоном дзвонить ця людина;
 - які вимоги висуває: особисто, в ролі посередника або представляє групу осіб;
 - на яких умовах згоден відмовитися від задуманого;
 - з'ясувати мотиви дій;
 - запропонувати інші шляхи вирішення його інтересів;
 - як і коли з ним зв'язатися;
 - коли може бути проведений вибух;
 - де закладено вибуховий пристрій (ВП), що це таке, як зовні виглядає;
 - для чого закладено вибуховий пристрій.

3.3. При надходженні загрози теракту в письмовому вигляді

1. Обережно покласти в поліетиленовий пакет, папку, сейф, не залишати відбитків пальців.

2. При необхідності в рукавичках акуратно відрізати кромку конверта.

3. Обмежити коло осіб, які знають про надходження загрози і зміст.

4. Зберегти конверт, вкладення, упаковку, сам текст.

5. У супровідному листі вказати:

- конкретні ознаки (вид, кількість, яким способом і на чому виконані), обставини отримання, виявлення.

- матеріал не зшивати, не склеювати, не робити підписи, не підкреслювати, не обводити окремі місця, не писати вказівки, не згинати і не м'яти, не залишати відтиску при виконанні написів на супровідних документах.

3.4. При виявленні підозрілих речей у поштових відправленнях

Ознаки листів бандеролей, які повинні викликати підозру:

- кореспонденція несподівана;

- не мають зворотної адреси, неправильна адреса, неточності в написанні, невірно вказаний адресат;

- нестандартні за вагою, розміром, формою, нерівні з боків, заклеєні липкою стрічкою;

- позначені обмеженнями типу «особисто» і «конфіденційно»;

- мають дивний запах, колір, в конвертах промацуються вкладення, не характерні для поштових відправлень (порошок і т. д.),

- не відповідні марки або штампи поштових відділень.

В разі виявлення підозрілих ємностей, що містять невідомі речовини (в порошкоподібному, рідкому або аерозольному стані), рекомендується:

- не намагатися самостійно розкрити ємність, пакет, контейнер тощо;

- за можливості не брати в руки підозрілий лист або бандероль,

- повідомити про цей факт територіальним органам Держсанепіднагляду, МНС;

- переконатися, що пошкоджена або підозріла пошта відокремлена від інших листів і бандеролей, а найближча до неї поверхня обмежена;

- в тих випадках, коли в приміщенні, де виявлена підозріла кореспонденція і при цьому порушена цілісність упаковки, є система вентиляції, вжити заходи, щодо виключення можливості попадання невідомої речовини у вентиляційну систему будівлі;

- до приїзду фахівців помістити підозрілі ємності і контактувавши з ними предмети в герметичну тару (скляну посудину з щільною кришкою або в багатошарові пластикові пакети), при цьому слід користуватися підручними засобами індивідуального захисту шкіри (гумові рукавички, поліетиленові пакети), дихальних шляхів респіратор, марлева пов'язка);

- до приїзду фахівців герметично закрити тару зберігати в недоступному для дітей і домашніх тварин місці;

-скласти список всіх осіб, хто безпосередньо контактував з підозрілою кореспонденцією (їх адреси, телефони);

- особам, що контактували з підозрілою кореспонденцією, неухильно виконати заходи особистої гігієни (вимити руки з милом, за можливості прийняти душ) та рекомендації медичних працівників щодо попередження захворювання.

3.5. У випадку виявлення вибухових пристроїв, вибухонебезпечних предметів

З метою особистої безпеки, безпеки інших людей при виявленні підозрілих предметів та таких, які викликають сумнів, необхідно:

- негайно повідомити про знахідку в УВС і службу рятування: прізвище того, хто виявив вибухонебезпечні пристрої, час, місце, обставини виявлення предмета, його зовнішні ознаки, наявність і кількість людей на місці його виявлення;

- застосувати заходи до оцеплення небезпечної зони, недопущення в неї людей і транспорту, евакуації людей із приміщення;

- організувати встановлення огороження і спостереження з-за предметів, що забезпечують захист від факторів ураження;

- зустріти співробітників спецслужб, вказати місце, час, обставини виявлення, осіб, які виявили вибухонебезпечні пристрої;

- не повідомляти про загрозу вибуху нікому, окрім осіб, згідно з планом, щоб не створювати паніку;

- за узгодженням з керівниками спецслужб підготувати і направити співробітників для огляду об'єктів (приміщень, будівель, території, транспорту ...).

Категорично забороняється:

1. Підбирати на вулиці любі предмети, як би спокусливо вони не виглядали, трогати і пересувати безхазі сумки, ящики, пакети, заглядати у них, а також предмети, що знаходяться з ними в контакті.

2. Заливати рідинами, засипати ґрунтом або накривати тканиною або іншими матеріалами.

3. Користуватися електро-, радіоапаратурою, переговорними пристроями поблизу виявленого предмету.

4. Здійснювати температурний, звуковий, світловий, механічний і електромагнітний вплив на виявлений предмет.

У більшості випадків вибухи лунають в місцях скупчення людей: на майданах, на базарах, в підземних переходах, метро, на зупинках громадського транспорту і т.д., при цьому використовують смертників (камікадзе). *В цьому випадку необхідно:*

- звертати увагу на осіб, що викликають підозру своєю нервовою поведінкою, неадекватною реакцією на появлення нарядів міліції, тих, що мають при собі сумки, рюкзаки, пакунки, валізи, портфелі та інші

предмети, в особливості, якщо вони не гармонують з одягом, поведінкою і місцем перебування; людина нервує, озирається по сторонам, суєтиться, часто поправляє одягі т.д.;

- якщо вдалося розпізнати терориста-смертника, не піднімаючи крику, треба непомітно відійти від небезпечної особи і якомога швидше повідомити про неї представникам правоохоронних органів;

- якщо вибух неминучий, то якомога бестріше сховатися за колону, за стіну, за кут будинку або спробувати уйти або втекти за відсутності укриття.

4.6. Захоплення у заручники

1. Візьміть себе в руки.

2. Не конфліктуйте з бандитами.

3. Підготуйтеся до фізичних і моральних випробувань.

4. Не робіть спроби бігти, якщо не має впевненості.

5. Намагайтеся якомога більше запам'ятати інформації:

- кількість, зовнішність, мову спілкування, одяг, стать, будову тіла, озброєння, тему розмови, темперамент, акцент, манеру поведінки.

6. Визначити місце знаходження.

7. Знаходьтеся в безпечному місці подалі від бандитів, вікон, дверей.

8. Розмовляйте спокійно. Не використовуйте різких образливих висловів, які можуть викликати гнів бандитів. Вам це не потрібно.

9. Питайте дозволу, не робіть різких рухів.

10. Не чиніть опору, не погрожуйте, виконуйте розпорядження.

11. Звертайтеся з проханнями, жалобами на здоров'я побутового та медичного характеру.

12. Нічим не звертайте на себе увагу терористів, не показуйте своїх емоцій, не жалійтеся на незручності або навіть на біль при пораненні, не створюйте ніякого шуму (не кашляйте, не сморкайтеся і т.д.), не зустрічайтеся поглядом ні з ким із терористів і т.д.

13. При отриманні травм або поранень, не стогнати, не жалітися і вже, тим паче, не перебільшувати тяжкості отриманого пошкодження, намагаючись викликати жалість. Терорист цілком здатний з «милосердя» вбити пораненого, щоб той не страждав.

14. Зберігати розумову активність, не допускаючи відчаю, неминучості.

15. Не доводити себе до виснаження, вживати любую їжу, зберігати фізичну силу, не занепадати духом.

16. Будьте впевнені, що вас неодмінно звільнять.

17. При штурмуванні приміщення лягти між вікон обличчям донизу, голову закрити руками.

18. Не кидайтеся з радістю назустріч визволителям, оскільки бійці спецпідрозділів цілком можуть відкрити вогонь по любому об'єкту, що рухається.

19. Всі накази, що віддають співробітники спецслужб, треба виконувати одразу і беззаперечно, треба бути готовим до жорсткого огляду.

20. Не ображатися на дії бійців спецпідрозділів, вони діють суворо за інструкцією, і не треба давати «здачі». В подібній сутичці у вас шансів немає.

4.7. Якщо ви опинилися під завалом

1. Перш за все огляньте самого себе на наявність травм, а також вивчіть простір, який вас оточує. В шоківому стані втрачається відчуття болю і люба, навіть дуже серйозна травма може цілком не відчуватися (кровотеча, перелом).

2. Звільнити придавлені руки і ноги не зверху, а знизу - підкапуючи і зрушуючи дрібні уламки так, щоб незрушити інші, більш великі.

3. Не запалювати сірники або вогник запальнички.

4. Визначити місце надходження повітря, наявність порожнин, щілин, лазів.

5. Прислуховуватися і за відсутності шуму подавати голос, крик, сигнал рукою, палкою, свистом і т.ін.

6. Якщо стояти неможливо, то рекомендується сидіти навприсядки, охопивши зігнуті ноги руками або лежати на боці, підклавши під корпус руку і притиснувши коліна до грудей.

7. Неможна торкатися до електричних проводів в якому би стані вони не знаходилися.

4.8. Заходи особистої безпеки

Якщо є або з'являться підстави побоюватися можливих терористичних або інших насильницьких дій з боку злочинців, то в інтересах особистої безпеки доцільно скористатися наступними рекомендаціями:

- намагайтеся виходити з дому і з роботи поодиночі, пересуватися в групі завжди безпечніше;

- намагайтеся, по можливості, уникати постійних маршрутів при поїздках на роботу і з неї. Досвід показує, що злочинці зазвичай тримають свою жертву під наглядом, щоб вибрати найбільш підходяще місце і час для нападу;

- намагайтеся їздити по жвавих дорогах, уникати безлюдних вуличок і сільських доріг. Перевіряйте, не переслідує вас будь-який автомобіль. При русі по багаторядному шосе займайте місце в середньому ряду, щоб не дати можливості притиснути ваш автомобіль до узбіччя;

- коли їдете в машині, закривайте всі двері на кнопки, залишайте відкритим лише вітровики. Якщо вас зупинили (наприклад, ДАІ), не виходьте з машини, в усякому разі, якщо місце безлюдне, а час доби

темний. Тримайте включеною передачу, щоб мати можливість у будь-який момент дати газ;

- якщо вам здається, що за вами стежать з іншої машини і ваші підозри виправдовуються, негайно зв'яжіться з міліцією;

- у всіх випадках залишайте машину в такому місці, щоб вона була під наглядом: на стоянці, що охороняється, в полі зору з вікна квартири, в гаражі;

- повернувшись до машини після відсутності, загляньте всередину, переконайтеся, що в ній нікого немає, ніхто не сховався на підлозі між сидіннями; озирніться, чи немає неподалік підозрілої компанії (іноді злочинці «ловлять» власників автомобілів саме в той момент, коли вони відкривають двері, щоб сісти за кермо, особливо, якщо місце безлюдне і темне);

- зробіть так, щоб ваші діти ходили до школи і зі школи в супроводі дорослих; попередьте вчителів, що ваших дітей за жодних обставин не можуть зустрічати і відвозити додому сторонні люди, в тому числі жінки;

- попередьте рідних і близьких вам людей, щоб вони не впускали в будинок незнайомих, нікому не повідомляли відомостей про вашу діяльність, про місцезнаходження в даний момент, не приймали ніяких пакетів або предметів, якщо не знають, від кого вони прислані;

- ставтеся насторожено до осіб, що видають себе за працівників міських комунальних служб, ремонтних робітників, роздрібних торговців, тих, які раптово з'явилися в районі вашого будинку;

- підтримуйте дружні стосунки з сусідами, особливо з людьми похилого віку (саме пенсіонери, особливо жінки, які проводять цілі дні на лавочках біля будинку, можуть першими вас попередити про підозрілих типів, про те, що хтось цікавиться вами або вашою машиною, вашими дітьми, намагався проникнути в квартиру і т.д.);

- обговоріть з родиною, що слід робити, якщо когось з вас викрадуть; зробіть необхідні розпорядження на цей випадок, вкажіть номери телефонів, за якими треба телефонувати, розробіть свій «кризовий план».

Основні шляхи проникнення злочинців у квартиру або інше приміщення: двері, вікна, балкони, не рахуючи пробивання стін спрямованим вибухом або іншим способом.

Двері слід робити з міцного матеріалу, товщиною не менше 7 см. Непогано покрити її металевим листом. Метал треба замаскувати фарбою, синтетикою, рейками, шкірозамінником, щоб не привертати зайвої уваги. Ще краще ставити подвійні двері - з деревини і металеву.

У сучасних квартирах міцні двері легко вибиваються разом з дверною коробкою. Тому важливо ґрунтовно зміцнити цю коробку металевими штирями, забетонуваними в стінах, стелі та підлозі.

Обов'язкова вимога: двері повинні відкриватися назовні, таку важко вибити. Якщо на неї поставити до того ж накладний замок, то її важче буде зламати, віджати ригель замку.

Підсильте створ дверей і дверної коробки сталевими косинцями, щоб злочинець не міг вставити в щілину ломик чи сокиру.

Ставте на двері не менше двох надійних замків різної конструкції. Вони повинні бути віддалені один від одного не менше ніж на 35-40 см. Замки треба ставити з механізмами високої секретності і міцності, наприклад з хрестоподібними ключами або з цифровим набором. Перш ніж встановлювати замки на двері, дайте їх слюсареві (який не знає вас і вашої квартири) і попросіть трохи ускладнити конфігурацію ключа, а також доопрацювати замки. Це робиться просто: в циліндровий замок вводиться упор, в сувальдний укручується додатковий гвинт.

Зовнішні двері обов'язково оснастять міцним металевим ланцюжком, хоча б одним надійним засувом і оглядовим вічком. Бажано, щоб замикаючий пристрій зовнішніх дверей не мав отворів для ключа (наприклад, електронний замок з дистанційним кодовим керуванням і автономною системою живлення). Справа в тому, що деякі злочинці впорскують через свердловину кислоту, що роз'їдає пристрій механічного замку.

Вікна є найбільш вразливим місцем будь-якого приміщення. Скло легко розбити, видавити, вирізати склорізом. Що можна порадити для захисту вікон?

По-перше, на вікна в житлових приміщеннях ставте тільки подвійні рами підвищеної міцності. Якщо вікна відкриваються, подбайте про те, щоб у них були міцні і надійні шпінгалети.

По-друге, вікна перших поверхів, засклені двері балконів і лоджій, вікна, розташовані поруч з пожежною драбиною, з деревами, з дахами прилеглих будівель, необхідно прикривати ґратами.

Балкони незалежно від поверху необхідно захищати декоративними решітками достатньої міцності. Найкраще перетворювати їх в засклені лоджії, а скло обклеювати захисною плівкою (термін її експлуатації в наших погодних умовах не менше 10 років).

Доцільно укласти договір з місцевим відділом міліції про технічну охорону квартири або оснастити своє житло системою сигналізації, тобто цілим комплексом приладів, а не одним єдиним пристроєм на двері.

4.9. Забезпечення безпеки під час громадських заворушень

Ніхто з нас не застрахований від натовпу, а разом з ним і від громадських безладів. Тому, щоб убезпечити себе під час громадських безладів, ви повинні дотримуватися наступних правил поведінки.

1. У випадку, якщо ви чи випадково, чи з цікавості або свідомо потрапили у натовп (мітинг, хода, демонстрація і т.інш.) і в цей час в

ньому почався безлад, то спробуйте триматися подалі від центру натовпу, від міліції, а також від скляних вітрин, решіток, огорож та інших місць, де можна отримати травму.

2. Якщо ви щось впустили або загубили, не намагайтеся знайти і тим паче підняти, оскільки це, по-перше, пов'язане з ризиком для життя, а по-друге, усе всеодно даремно.

3. З усіх сил утримуйте рівновагу і намагайтеся не впасти. Але якщо ви все ж таки впали, необхідно захистити голову руками і спробувати негайно встати. Для цього необхідно швидко підтягнути до себе ноги, згрупуватися і ривком піднятися, використовуючи рух натовпу. Звичайно, встати в натовпі дуже складно, але інколи це вдається.

4. Щоб уникнути випадкового задушення, спробуйте зняти галстук, шарф, прибрати волосся під пальто або куртку. Якщо є можливість, то застібніться, підтягніть пояс.

5. Руки повинні бути вільними, зігнутими в локтях і притиснуті до тулуба. Поштовхи ззаду треба приймати на локті, діафрагму захищати напруженням рук. І головне – не втрачайте самовладання.

6. Якщо вас затримали співробітники міліції, не намагайтеся довести на місці випадковість вашої присутності або опиратися. Будьте стримані і спокійні. У випадку якщо вас доставлять у відділок міліції, попросіть оперативного чергового повідомити по телефону вашим родичам або друзям, де ви знаходитесь.

4. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОГО ЗАХИСТУ ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ

4.1. Рекомендації для керівника освітнього закладу

Керівник освітнього закладу є відповідальним за стан антитерористичної захищеності освітнього закладу. Він координує протидію підрозділів освітнього закладу терористичним проявам, організує взаємодію з територіальними органами МВС та СБУ.

З метою реалізації невідкладних заходів щодо посилення пильності, забезпечення безпеки життя і здоров'я студентів та працівників освітнього закладу, керівник зобов'язаний:

1. Вивчити керівні документи з попередження терористичних актів.

2. Взяти під особистий контроль організацію антитерористичного захисту закладу, розгорнути роз'яснювальну роботу серед студентів і співробітників, спрямовану на посилення пильності, організованості, готовності до дій у надзвичайних ситуаціях.

3. Спільно з представниками виконавчої і законодавчої влади із залученням засобів масової інформації провести комплекс попереджувально-профілактичних заходів з підвищення пильності, спрямованої на забезпечення безпеки.

4. Постійно підтримувати оперативну взаємодію з місцевими органами СБУ, МВС, прокуратури, МНС.

5. Створити антитерористичну комісію як постійно діючий орган управління всфері антитерористичної діяльності.

6. Розподілити обов'язки серед керівного складу, призначити відповідального за безпеку і захист співробітників.

7. У відповідності до «Планів ЦЗ» і «Планів дій...» підготувати керівний склад, навчити співробітників, студентів чітким діям в НС, наданню само-, взаємодопомоги і першої медичної допомоги постраждалим.

8. Організувати ретельний підбір співробітників, контроль за їх діяльністю.

9. Підвищити вимоги до пропуску автотранспорту на територію закладу і виключити знаходження транспорту, що не використовується, поблизу і на території закладу.

10. Забезпечити співробітників охорони засобами зв'язку, спостереження, оповіщення, відеозвукозапису.

11. Утримувати у справному стані зовнішнє огороження, освітлення, засоби пожежогасіння, оповіщення і сигналізації, систему відеозапису.

12. Вивчити з персоналом посадові інструкції, навчити діяти практично в любий час доби.

13. Обладанати робоче місце секретаря (диспетчера), встановивши: автоматичний визначник номера, кнопку виклику охорони об'єкту і позавідомчої охорони, керівника, звукозаписуючу апаратуру.

14. Звільнити від зайвих предметів приміщення, сходові клітини, основні і запасні пожежені виходи.

15. Забезпечити безперешкодний доступ в любий час року і доби до пожежних гідрантів, колонок, басейну, мати світловідбиваючі знаки.

16. За необхідності визначити зони обмеженого доступу.

17. Щоденно комісійно оглядати приміщення, будівлі, склади, майно, особливо в арендованих приміщеннях.

4.1. Функції постійно діючого органу управління у сфері антитерористичної діяльності освітнього закладу

Антитерористична комісія призначається наказом керівника освітньої установи. До складу комісії включаються: проректор з безпеки (голова комісії), начальник штабу цивільного захисту, керівники окремих структурних підрозділів, головний інженер, провідні фахівці з енерго-, тепло-, водопостачання (механік, енергетик і т.д.) та інші особи на розсуд керівника освітньої установи. Один з членів комісії призначається секретарем комісії і відповідає за ведення документації комісії.

Робота антитерористичної комісії здійснюється на підставі Положення про антитерористичну комісію, яке затверджується керівником освітньої установи, в якій визначені функції та завдання комісії.

Антитерористична комісія розробляє плани: організаційно-профілактичних заходів щодо попередження та припинення терористичних проявів; проведення інструктажів та тренувань у сфері антитерористичної діяльності, іншу планувальну та організаційно-розпорядчу документацію. Контролює виконання організаційно-профілактичних заходів, виявляє порушення в антитерористичній захищеності освітнього закладу, проводить роз'яснювальну роботу серед студентів і співробітників у сфері антитерористичної діяльності.

4.2. Рекомендації керівнику при отриманні загрози про вибух

Не допустити паніки.

Не допустити поширення чуток.

Терміново повідомити про загрозу за телефоном 102 і/або 112.

Про отриману інформацію повідомити лише начальнику своєї служби безпеки або спеціально уповноваженій групі співробітників.

Своїми силами, не чекаючи прибуття фахівців, за завчасно розробленим планом організувати огляд всіх приміщень з обов'язковою участю і опитуванням їх персоналу, відповідальних ізавідувачів.

Не торкатися до речей, схожих на вибухонебезпечні.

Скласти схему об'єкта з вказанням предметів, схожих на вибухонебезпечні.

Припинити вантажно-розвантажувальні роботи, в тому числі спорожнення сміттєвих баків.

Відвести після огляду на безпечну відстань автотранспорт, припаркований біля будівлі.

Проаналізувати становище і прийняти рішення на евакуацію.

4.3. При виявленні предмета, схожого на вибухонебезпечний

Не допустити паніки.

Терміново повідомити про загрозу за телефоном 102 і/або 112.

Оточити зону знаходження вибухонебезпечного предмета.

Оцінити становище і прийняти рішення на евакуацію.

У випадку прийняття рішення на повну або часткову евакуацію провести її організовано. Для цього рекомендується використовувати завчасно відпрацьовані команди, наприклад, «Навчальна пожежна тривога! Всім вийти на вулицю!»

Евакуація повинна проводитися без проходження людей через зону знаходження предметів, схожих на вибухонебезпечні.

4.4. Пам'ятка персоналу освітнього закладу з попередження терористичних актів

Будьте спостережливі! Лише ви зможете своєчасно виявити сторонні предмети і людей на вашому робочому місці.

Будьте уважні! Лише ви зможете розпізнати неадекватні дії відвідувача.

Будьте пильні! Кожен раз, приходячи на своє робоче місце, перевіряйте відсутність сторонніх предметів.

Потренуйтеся: кому і як ви можете швидко і непомітно передати тривожну інформацію.

Дотримуйтеся виробничої дисципліни! Забезпечте надійні запори постійно зачинених дверей приміщень, шаф, столів.

Не будьте байдужими до поведінки відвідувачів! Серед них може опинитися зловмисник.

Завчасно уявіть собі можливі дії зловмисника поблизу вашого робочого місця і свої відповідні дії.

Пам'ятайте, що зловмисники можуть діяти спільно, а також мати одну або декілька груп для ведення відволікаючих дій.

Отримавши інформацію про теракт, що готується, повідомте про це лише у правоохоронні органи за тел. 102, в службу порятунку тел. 112 і керівнику об'єкта. Залишайтеся на робочому місці. Будьте холоднокровні. Дійте за командою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Осипенко С.І., Іванов А.В. "Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту". Навчальний посібник. – К., 2008. – 286с.
2. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С. Цивільна оборона. Навчальний посібник / За ред. Кашина П.І. - Львів, "П.П. Васильович К.І.", 2005-338 с.
3. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки: Навч. посібник/ В.В. Бегун, І.М. Науменко - К.: 2004. – 328с.
4. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / За ред. проф. В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 348 с.
5. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України I-IV рівнів акредитації/ за ред. /Є. П. Желібо, і В.М. Пічі. – Львів: Піча Ю.В., К.: "Каравела", Львів: "Новий Світ.", 2002. – 328 с.
6. Касьянов М.А., Ревенко Ю.П., Медяник В.О., Арнаут І.М., Друзь О.М., Тищенко Ю.А. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2006. – 284 с.

